

ลิขสิทธิ์กับการเข้าถึง
หนังสือตำราเรียน
**เพื่อวัตถุประสงค์
ทางการศึกษา**

กรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์

เนื่องจากประเทศไทยอยู่ระหว่าง
การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบสังคม
ฐานความรู้ ที่มุ่งเน้นการใช้ความรู้ให้

เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง
ส่งเสริมให้ประชาชนใช้ความรู้เป็นรากฐานในการดำเนิน
ชีวิต จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในฐานะเป็นประเทศกำลัง
พัฒนาที่มีทรัพยากรบุคคลคุณภาพในสาขาวิชาเฉพาะ
ด้านค่อนข้างจำกัด จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาทักษะความรู้
ด้านต่างๆ จากต่างประเทศอยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในสาขาวิชาที่ยังขาดความรู้ความชำนาญ เช่น
ด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และแพทยศาสตร์
 เป็นต้น

ลิขสิทธิ์กับการเข้าถึง

ดังนั้น การเรียนการสอน
ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของไทย
ครูอาจารย์มักจะแนะนำให้
นิสิตนักศึกษาใช้หนังสือตำราเรียน
จากต่างประเทศเพื่อเสริมความรู้

และใช้เป็นตำราเรียนหลักในการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่
มีราคาค่อนข้างสูงเกินกว่าที่นิสิตนักศึกษาจะซื้อหาได้

จึงเป็นที่มาของการถ่ายเอกสารหนังสือตำราเรียน
ต่างประเทศ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยนิสิตนักศึกษา
อาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าการกระทำดังกล่าว เป็นการละเมิด
ลิขสิทธิ์หนังสือ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

มีสิ่งตำราเรียน เพื่อวัด

ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ของตน อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้กำหนด

ข้อยกเว้นการกระทำบางอย่าง ไม่เป็นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งรวมถึงการกระทำใดๆ ต่องานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของตนเอง การทำซ้ำ และแจกจ่ายงานดังกล่าวโดยผู้สอน หรือสถาบันการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ที่ไม่เป็นการแสวงหากำไร ทั้งนี้ จะต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของสิทธิ และจะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของสิทธิเกินสมควรด้วย .

กุประสงคทางการศึกษา

การถ่ายเอกสารหนังสือตำราเรียนโดยนิสิตนักศึกษา คราวละหลายๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากการถ่ายเอกสารในลักษณะดังกล่าวมีผลให้เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องขาดรายได้จากการจำหน่ายหนังสือที่ควรได้ไปอย่างชัดเจน จึงถือเป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันมิให้กฎหมายลิขสิทธิ์มีผลเป็นการกีดกันการเข้าถึงหนังสือตำราเรียนที่จำเป็นของนิสิตนักศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาและครูอาจารย์ ควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างช่องทางการเข้าถึงหนังสือตำราเรียนอย่าง ถูกกฎหมายให้กับนิสิตนักศึกษา ในขณะเดียวกัน นิสิตนักศึกษาก็ควรตื่นตัวและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นด้วย

ทางเลือกของอาจารย์ นิสิต นักศึกษา

การถ่ายเอกสารหนังสือตำราเรียนเพียงบางส่วนเฉพาะที่มีความจำเป็น เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในแต่ละวิชา เป็นทางเลือกหนึ่งที่นิสิตนักศึกษาและครูอาจารย์ควรพิจารณา เนื่องจากการถ่ายเอกสารหนังสือตำราเรียนเพียงส่วนหนึ่งส่วนใดเฉพาะที่มีความจำเป็นจริงๆ โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหากำไร ถือเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของสิทธิมากจนเกินควร ซึ่งสามารถทำได้ตามกฎหมาย

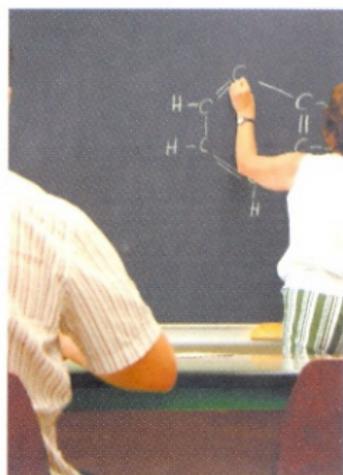

บทบาทของสถาบันศึกษา

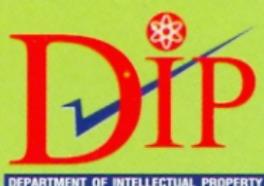
มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนให้นักศึกษามีทางเลือกในการเข้าถึงหนังสือตำราเรียนที่จำเป็นได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในกรณีหนังสือใหม่ มหาวิทยาลัยอาจติดต่อกับสำนักพิมพ์ หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสือที่จำเป็นในแต่ละรายวิชาโดยตรง เพื่อขอซื้อในลักษณะการรวมซื้อจำนวนมาก และต่อรองราคาให้ถูกลง เพื่อนำมาขายต่อให้กับนิสิตนักศึกษาในราคาถูก และสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาใช้หนังสือใช้แล้ว (หนังสือมือสอง) ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหนังสือตำราเรียนบ่อยนัก โดยมหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีมุมขายหนังสือใช้แล้ว ในร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยในช่วงเวลาเปิดภาคเรียน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาสามารถเข้าถึงหนังสือตำราเรียนได้มากขึ้น

ทางออกของประเทศไทย

หน่วยงานภาคการศึกษา
ควรส่งเสริมให้มีการเขียนหนังสือ
ตำราเรียน โดยคณาจารย์และนัก
วิจัยของไทยให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วย
ลดการพึ่งพาหนังสือตำราเรียนจาก
ต่างประเทศที่มีราคาสูง อีกทั้ง
ยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กับ
สังคมที่สะดวกและเหมาะสมกับ

สถานการณ์ของประเทศอีกด้วย ตลอดจนปลูกฝังความตระหนัก
และค่านิยมให้กับเยาวชนไทยในการไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น
ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้สร้างสรรค์หนังสือตำรา
เรียนของไทยต่อไป

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

44/100 ถนนพญาไท 1 ต.บางนคร:สอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (662) 5474621-25 โทรสาร (662) 5474691

สายด่วน 1368 www.ipthailand.org